

เวียดนามเร่งปฏิรูปกฎระเบียบพลังงาน เพิ่มสัดส่วนขายไฟส่วนเกินจาก Rooftop Solar เสริมศักยภาพการแข่งขันภาคการผลิต

1. เนื้อข่าว

ตลาดระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา (Rooftop Solar) ของเวียดนามกลับมาฟื้นตัวอย่างมีนัยสำคัญ ภายหลังรัฐบาลเวียดนามทยอยปรับปรุงนโยบายและกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน และเพิ่มความชัดเจนของกรอบกำกับดูแลการผลิตไฟฟ้าเพื่อใช้เอง (self-produced renewable energy) ส่งผลให้ภาคธุรกิจกลับมามีความเชื่อมั่นในการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยนับตั้งแต่เดือนมิถุนายน ปี 2569 ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพลังงานเปิดเผยว่า จำนวนการติดต่อสอบถามเพื่อขอรับคำปรึกษาและสำรวจพื้นที่ติดตั้งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะจากภาคการผลิต ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรมเครื่องกล สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โลจิสติกส์ และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ซึ่งมุ่งลดต้นทุนค่าไฟฟ้าในระยะยาว ควบคู่กับการยกระดับการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านความยั่งยืน และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ตามข้อกำหนดของตลาดและคู่ค้าระหว่างประเทศ ทั้งนี้ แม้ผู้ประกอบการจำนวนมากเคยชะลอการลงทุนจากความไม่แน่นอนของผลตอบแทนจากการลงทุน และกลไกการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าส่วนเกินเข้าสู่ระบบโครงข่ายไฟฟ้าแห่งชาติ (National Grid) แต่ภายหลังการปรับปรุงกฎหมาย ความสนใจในการลงทุนได้กลับมาฟื้นตัวอย่างชัดเจน โดยการตัดสินใจลงทุนในปัจจุบันมุ่งพิจารณาความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในระยะยาว ทั้งระยะเวลาคืนทุน ต้นทุนค่าไฟฟ้า และการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของตลาดส่งออก มากกว่าการลงทุนตามแรงจูงใจจากมาตรการรับซื้อไฟฟ้าในอัตราซื้อคงที่ (Feed-in Tariff: FIT) ดังเช่นในอดีต

ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการฟื้นตัวของตลาด ได้แก่ การประกาศใช้กฎหมายเลขที่ 243/2026/NĐ-CP (Decree 243/2026/NĐ-CP) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา และกลไกการซื้อขายไฟฟ้าโดยตรง (Direct Power Purchase Agreement: DPPA) โดยมีสาระสำคัญคือ การเพิ่มสัดส่วนพลังงานไฟฟ้าส่วนเกินที่ระบบผลิตไฟฟ้าเพื่อผลิตใช้เองสามารถจำหน่ายเข้าสู่ระบบโครงข่ายไฟฟ้าแห่งชาติได้ จากเดิมไม่เกินร้อยละ 20 เป็นไม่เกินร้อยละ 50 ของปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้ ซึ่งภาคธุรกิจเห็นว่าจะช่วยเพิ่มความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการ ลดระยะเวลาคืนทุน และยกระดับความคุ้มค่าทางการเงินของการลงทุน นอกจากนี้ การฟื้นตัวของตลาดยังได้รับแรงสนับสนุนจากความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเขตอุตสาหกรรม (Industrial Zones) และในช่วงฤดูร้อนซึ่งเป็นช่วงที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำนวนมากเริ่มลงทุนในระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา ร่วมกับระบบกักเก็บพลังงานด้วยแบตเตอรี่ (Battery Energy Storage System) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงาน ลดต้นทุนการดำเนินงาน และรองรับข้อกำหนดด้านความยั่งยืนของห่วงโซ่อุปทานระดับโลก

การไฟฟ้าภาคเหนือของเวียดนาม (Northern Power Corporation: EVNNPC) ประเมินว่าพื้นที่ 17 จังหวัดและนครในภาคเหนือของเวียดนาม มีศักยภาพในการพัฒนาระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคารวมมากกว่า 19,000 เมกะวัตต์ โดยพื้นที่ที่เหมาะสมส่วนใหญ่อยู่บนอาคารโรงงาน อาคารอุตสาหกรรม และอาคารพาณิชย์ อีกทั้ง EVNNPC เห็นว่า หากแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (National Power Development Plan VIII) ฉบับปรับปรุง สามารถบรรลุเป้าหมายให้ครัวเรือน ร้อยละ 50 และอาคารสาธารณะร้อยละ 50 ติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาภายในปี 2573 ระบบดังกล่าวจะเป็นแหล่งผลิตไฟฟ้าสะอาดที่มีบทบาทสำคัญในการรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าของภาคเหนือในช่วงที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด ขณะเดียวกัน กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเวียดนามยังได้เสนอร่างคำวินิจฉัยของนายกรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริมเพิ่มเติม อาทิ การสนับสนุนเงินลงทุนบางส่วนจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการขยายโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยพิเศษ

อย่างไรก็ดี มาตรการสนับสนุนทางการเงินบางประการยังไม่ได้ได้รับความเห็นพ้องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกระทรวงการคลังเวียดนาม เห็นว่า ปัจจุบันยังไม่มีฐานงบประมาณรองรับการอุดหนุนเงินลงทุนโดยตรงสำหรับโครงการพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา แม้ว่ามาตรการอุดหนุนโดยตรงและการจัดหาแหล่งเงินทุนแบบผ่อนปรน (Concessional Financing) จะยังไม่ได้รับการอนุมัติ แต่การประกาศใช้กฎหมายเลขที่ 243/2026/NĐ-CP ถือเป็นก้าวสำคัญในการเสริมสร้างกรอบกฎหมายสำหรับการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนของเวียดนาม โดยคาดว่าจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการขยายการลงทุนในระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาเพื่อผลิตใช้เอง และสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรมพลังงานสะอาดของเวียดนามในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

(แหล่งที่มา <https://vietnamnews.vn/> ฉบับวันที่ 13 กรกฎาคม 2569)

2. วิเคราะห์ผลกระทบ

การที่รัฐบาลเวียดนามเดินทางปรับปรุณนโยบายและกลไกกำกับดูแลด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงทิศทางการปฏิรูประบบพลังงานของประเทศที่มุ่งสร้างกลไกตลาดควบคู่กับการยกระดับความมั่นคงด้านพลังงานและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเศรษฐกิจ โดยการประกาศใช้กฎหมายเลขที่ 243/2026/NĐ-CP (Decree No. 243/2026/NĐ-CP) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเลขที่ 57/2025/NĐ-CP (Decree No. 57/2025/NĐ-CP) ว่าด้วยกลไกการซื้อขายไฟฟ้าโดยตรง (Direct Power Purchase Agreement: DPPA) และกฎหมายเลขที่ 58/2025/NĐ-CP (Decree No. 58/2025/NĐ-CP) ว่าด้วยการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนและพลังงานรูปแบบใหม่ ถือเป็นการยกระดับกรอบกฎหมายด้านพลังงานของเวียดนามให้มีความชัดเจน โปร่งใส และเอื้อต่อการลงทุนมากขึ้น การปรับปรุงกฎระเบียบดังกล่าวช่วยลดข้อจำกัดที่เคยเป็นอุปสรรคต่อการลงทุน เปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจและภาคประชาชนสามารถลงทุนในระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาเพื่อผลิตใช้เอง (self-produced renewable energy) ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าแบบกระจายศูนย์ (Distributed Energy Resources: DER) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบพลังงานสะอาดและการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของเวียดนามในระยะยาว

สาระสำคัญของกฎหมายฉบับใหม่ คือ การปรับเพิ่มเพดานการจำหน่ายไฟฟ้าส่วนเกินจากระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาเข้าสู่ระบบโครงข่ายไฟฟ้าแห่งชาติ (National Grid) จากเดิมไม่เกินร้อยละ 20 เป็นไม่เกินร้อยละ 50 ของปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้ พร้อมทั้งเปิดช่องให้สามารถพิจารณาปรับเพิ่มสัดส่วนดังกล่าวภายหลังปี 2573 หากระบบโครงข่ายไฟฟ้าในพื้นที่มีศักยภาพรองรับเพียงพอ นอกจากนี้ ยังได้ขยายขอบเขตการบังคับใช้กลไก DPPA เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้ใช้ไฟฟ้าสามารถทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยตรงตามกลไกตลาดได้อย่างยืดหยุ่นมากขึ้น ส่งผลให้โครงการพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคามีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจระยะเวลาดึงทุนสั้นลง และเพิ่มแรงจูงใจในการลงทุนของภาคเอกชน ทั้งยังช่วยลดภาระการลงทุนของภาครัฐในการขยายกำลังการผลิตไฟฟ้าแบบรวมศูนย์ และสนับสนุนการกระจายแหล่งผลิตไฟฟ้าให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระบบพลังงานสมัยใหม่

การปรับปรุงนโยบายดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของตลาดพลังงานเวียดนาม จากเดิมที่การลงทุนในระบบพลังงานแสงอาทิตย์พึ่งพามาตรการจูงใจจากภาครัฐเป็นหลัก ไปสู่การตัดสินใจลงทุนบนพื้นฐานของความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและความต้องการของตลาด ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โลจิสติกส์ ตลอดจนอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก หันมาให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนพลังงานในระยะยาว การบริหารความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาพลังงาน และการยกระดับกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) รวมทั้งมาตรการด้านคาร์บอนของประเทศคู่ค้า การเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงไฟฟ้าที่ผลิตจากพลังงานหมุนเวียนผ่านกลไก DPPA จึงมีบทบาทสำคัญต่อการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมเวียดนาม การดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) และการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของห่วงโซ่อุปทานที่มุ่งสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions)

ในอีกด้านหนึ่ง การปฏิรูบนโยบายครั้งนี้ยังช่วยยกระดับประสิทธิภาพของระบบไฟฟ้าแห่งชาติให้สามารถรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ศูนย์ข้อมูล

และโครงสร้างพื้นฐานด้านยานยนต์ไฟฟ้า โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานประเมินว่า การติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาพร้อมกับระบบกักเก็บพลังงานด้วยแบตเตอรี่ (Battery Energy Storage System: BESS) จะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการระบบไฟฟ้า ลดภาระของระบบโครงข่ายในช่วงที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูง และเพิ่มประสิทธิภาพในการรองรับพลังงานหมุนเวียน ทั้งนี้ การไฟฟ้าภาคเหนือของเวียดนาม (Northern Power Corporation: EVNNPC) รายงานว่า ในช่วงครึ่งแรกของปี 2569 มีผู้ติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาเพื่อผลิตใช้เองเพิ่มขึ้นกว่า 8,500 ราย คิดเป็นกำลังการผลิตใหม่ประมาณ 394.5 เมกะวัตต์ ส่งผลให้ปัจจุบันมีผู้ใช้งานรวมมากกว่า 10,000 ราย และมีกำลังการผลิตสะสมประมาณ 718 เมกะวัตต์ ขณะที่จังหวัดบั๊กนิง (Bắc Ninh) ซึ่งเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศ มีกำลังการผลิตจากระบบดังกล่าวรวมกว่า 224 เมกะวัตต์ และอยู่ระหว่างศึกษามาตรการสนับสนุนการติดตั้งระบบสำหรับภาคครัวเรือนควบคู่กับระบบกักเก็บพลังงาน เพื่อเสริมความมั่นคงด้านพลังงานในระดับท้องถิ่น

แม้ว่าปัจจุบันมาตรการอุดหนุนเงินลงทุนและสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยพิเศษยังอยู่ระหว่างการพิจารณา และกระทรวงการคลังเวียดนามยังไม่ได้กำหนดกรอบงบประมาณรองรับการสนับสนุนโดยตรง แต่การมีกรอบกฎหมายที่ชัดเจนและกลไกตลาดที่เอื้อต่อการแข่งขันได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ประกอบการและนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ นโยบายดังกล่าวจึงมิได้เป็นเพียงมาตรการฟื้นฟูตลาดระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาเท่านั้น หากยังเป็นการวางรากฐานการปฏิรูประบบพลังงานของเวียดนามในระยะยาว เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงาน ลดการพึ่งพาแหล่งพลังงานฟอสซิล ส่งเสริมการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ โดยคาดว่าจะมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ การดึงดูดการลงทุน และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของเวียดนามในระยะยาว

3. นำเสนอแนะต่อผู้ส่งออกไทย

การปรับปรุงกรอบกฎหมายด้านพลังงานของเวียดนาม โดยเฉพาะการเพิ่มเพดานการจำหน่ายไฟฟ้าส่วนเกินจากระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาและการขยายการใช้กลไกการซื้อขายไฟฟ้าโดยตรง (DPPA) จะช่วยเร่งการลงทุนในพลังงานหมุนเวียนของภาคอุตสาหกรรม และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตที่มุ่งเน้นการส่งออก ซึ่งจะส่งผลให้ความต้องการสินค้า เทคโนโลยี และบริการที่เกี่ยวข้องกับระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบกักเก็บพลังงาน อุปกรณ์ไฟฟ้าอัจฉริยะ และบริการด้านวิศวกรรมเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนผลักดันให้เวียดนามมีบทบาทมากขึ้นในฐานะศูนย์กลางการผลิตที่ใช้พลังงานสะอาด และสอดคล้องกับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของห่วงโซ่อุปทานโลก

สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ดำเนินธุรกิจเวียดนาม ควรเร่งประเมินความคุ้มค่าของการลงทุนในระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาและระบบกักเก็บพลังงาน เพื่อบริหารต้นทุนด้านพลังงานเพิ่มสัดส่วนการใช้ไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานหมุนเวียน และรองรับข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมของคู่ค้าระหว่างประเทศ ขณะเดียวกัน ผู้ผลิตและผู้ส่งออกไทยสามารถขยายโอกาสทางการค้าไปยังตลาดเวียดนามผ่านการส่งออกแผงเซลล์แสงอาทิตย์ อุปกรณ์ระบบไฟฟ้า อินเวอร์เตอร์ ระบบกักเก็บพลังงาน ชิ้นส่วนไฟฟ้า วัสดุก่อสร้างที่รองรับการติดตั้ง ตลอดจนบริการด้านการออกแบบ ติดตั้ง บริหารจัดการพลังงาน และที่ปรึกษาด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งมีแนวโน้มได้รับความต้องการเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของตลาด

ข่าวเด่นประจำสัปดาห์จากสคต. ณ นครโฮจิมินห์ ระหว่างวันที่ 13 – 17 กรกฎาคม 2569

ในระยะยาว การปฏิรูปนโยบายพลังงานของเวียดนามจะเอื้อต่อการพัฒนาตลาดพลังงานที่ขับเคลื่อนด้วยกลไกตลาดและการลงทุนของภาคเอกชนมากขึ้น แม้มาตรการสนับสนุนทางการเงินบางส่วนยังอยู่ระหว่างการพิจารณา แต่ความชัดเจนของกรอบกฎหมายและทิศทางนโยบายได้ลดความไม่แน่นอนด้านกฎระเบียบและเพิ่มความเชื่อมั่นของนักลงทุน ผู้ประกอบการไทยจึงควรติดตามความคืบหน้าของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกลไก DPPA การเชื่อมต่อระบบโครงข่ายไฟฟ้า และมาตรฐานด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมของเวียดนามอย่างใกล้ชิด เพื่อวางแผนการลงทุน การสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรท้องถิ่น และการขยายธุรกิจในช่วงโซ่อุตสาหกรรมพลังงานสะอาดให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามในระยะต่อไป